

ANY II. Barcelona 25 de Desembre de 1892. NÚM. 52.

NADAL

—M' heu dextat sense corona,
deya 'l desembre al Etern,
des que ab má freda l' hivern
totes mes branques axona.

Lo vent se me 'n du les fulles
de que 'm solia vestir:
lo bosch, mon llit tou ahir,
se 'm torna un coxi d' agulles.

Mes de perdre mos joyells,
robes d' or y pedreria,
jo prou m' aconsolaria
si 'm donasseu flors y aucells.—

—¿No tens aucells ni canturies?
diu l' Etern, mira 'l cel blau,
ne baxan en vol suau
los ángels á voladuries.

¿No te flors ton camp geliu?
mira dintre la establia,
en los braços de Maria
quina Nadala hi somriu.—

JACINTO VERDAGUER, Pbre.

DEGUT HOMENATJE

Còm si fossem á la voreta de la llar de foch, sentint la placent escalfor del amor de familia, en una d' exas vetlladas de Nadal tan agradables al cristiá, volém avuy parlar á nostres germans de causa en Catalunya, á tots los qui ab fé crexent y ab santa esperança conreuan las lletras patrias, volém parlarlos del Pare de tota la familia cristiana, del Pontífice Romá, del estimadíssim Lleó XIII.

¿No 'us apar, estimats companys que es hora de que la renovellada literatura catalana, que ab tan bons auspicis va fent sa via, faça una demostració al insigne Papa que fa brillar ab nous resplandors la Tiara Pontificia?

¿No la sentiú aquexa remor universal d' aplauso, que s' ha dexondit de totas las parts del mon, de desde 'ls confins de la vella Europa fins á las terras verges de la adolescent Australia, proclamant á Lleó XIII com un far lluminós de la societat moderna, com la pensa mes vigorosa de la nostra época y 'l cor mes sá y mes pur que palpita en està terra, avuy tan enllotada pe 'ls errors y pe 'ls vicis?

Si escoltéu als diplomátichs y als polítichs, vos dirán que Lleó XIII té la mirada previsorá y certera dels mes grans hòmens que la Historia registra; si sentiú als sociòlechs, ohiréu que tot esperit imparcial y recte assegura que Lleó XIII es l' home que hi veu mes clar y mes de lluny en la gran qüestió que la societat moderna té al seu davant plantejada; y si per últim entráu en los cotllotjes dels lletrats y dels artistes, ohiréu tot un chor de alabanças pera 'l Papa restaurador de las ciencias, protector de las arts y fill predilecte de la Musa clàssica en aqueix fi de sigle.

Y no 'us dich res del remor de alabanças y de benediccions que ixen, *sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris*, dels fons dels sagrats claustres, y dels populosos seminaris, y dels palaus dels bisbes y de las cabanyas dels missioners, aclamant al Papa providencial, al Papa de las famosas Encíclicas, al

Pontífice de las grans iniciativas, al gran revivador de la devoció del Santíssim Rosari.

Ara be, tot aqueix chor de veus simpáticas de agraphiment filial y de llohança espontánea va á pendre una forma concreta y sensible dintre pochs dias, ab ocasió de celebrar Lleó XIII lo cinquantéssim aniversari de la sua consagració episcopal.

Fa quatre anys celebrá ab transports verament sorprenents de alegria l' univers enter lo cinquantenari de la ordenació sacerdotal del gran Papa; ara no serán las matexas manifestacions, en part, però tot lo univers s' hi prepara, y desde 'l dia dels Reys en que 's presentarà en lo Vaticá, com la celestial vanguardia de tota la Cristiandat, un exércit de noys romans á portar la sua ofrena al Vicari de Jesucrist, quedarà obert lo Jubileu Episcopal que darà lloch á manifestacions extraordinarias.

Y qué ¿los lletrats catalans dexarán passar la ocasió propicia per ferli al Papa-poeta una demostració de estima y de simpatia, un homenatge de justa admiració? ¿No sería bon' hora per entrar un dia al Vaticá portantli la nostra Biblioteca Regional moderna, que contingués de desde 'l poema heróich fins á la humil fulla popular de las nostras propagandas catalanistas?

Prescindint de tota altra consideració, deuría bastarnos l' obsequi que Lleó XIII fa á Catalunya, regalant lo notabilíssim mosáich que será la perla preciosa del restaurat Monastir de Santa María de Ripoll. Ara mateix lo Papa acaba de ferne entrega personalment al Reverendíssim Sr. Bisbe de Vich, mostrant en sas paraulas carinyosas lo content que está de fer aquexa demostració de apreci als catalans y de contribuir á la gran obra de restauració que hauríam de voler tots fos lo símbol y l' auguri benaurat de la restauració de la Patria Catalana.

Açó sol deuría ser motiu poderós per induhirnos á fer una demostració com la que proposám, al immortal Lleó XIII, però hi ha ademés la circumstancia de que en la reforma

que s' está practicant en la rica Biblioteca Vaticana, vol lo Papa que, sens perjudici de la distribució general dels llibres, se facen seccions regionals, especialment per lo que toca al ram de la Historia, pera facilitar la consulta. ¡Quin goig hi faria en aquell sagrat assil de las lletres, una Biblioteca Catalana que resumís lo nostre Renaxement!

¿Vos plau, amats companys, la idea y acceptáu la proposta?

Donchs mans á la obra, y que Deu la benehesca.

L' acte ja te precedent, puix quan vingué á ocupar lo trono de Espanya la Arxiduquesa d' Austria, D.ª María Cristina d' Hapsburg-Lorena, se li feu, com present de boda, la ofrena de una triada Biblioteca d' obras catalanas; per lo tant no ha de costarnos trobar no sols resposta simpática sinó també decidit concurs.

Avuy queda feta la crida y dada la lletra de convit; un altre dia perfilarem mes lo projecte y senyalarém los medis de realisar-lo.

JAUME COLLELL, PBRE.

Vich, 21 de Desembre 1892.

La darrera iniquitat del Centralisme

Tenim á Barcelona una Biblioteca Provincial, que ab la de Madrid se comparteix la primacia entre las de l' Estat. Al davant d' aquesta Biblioteca hi tenim á un bibliotecari-quefe. Aquest bibliotecari es una persona eminent, un literat insigne y estimadíssim. A ell han acudit per espay de llarchs anys, y á ell acuden encara, quants en nostra terra son obrers de la civilisació y de la cultura, y fins los millors li diuen Mestre. Per son despaig, per la seva casa han passat y passen las majors ilustracions nacionals en demanda de concell y de guiatje. Ell ha sigut y es, per un constant plebiscit de las inteligencias catalanas, com lo Patriarca del saber, de qui anava á cercar com una consagració indispensable tothom qui 'l camí noble y dolorós de las lletres empenia.

Aquest bibliotecari es un poeta de cap-de-brot, un bibliófil de primer orde, un bibliograf sense competencia, un folklorista de mérit y de profit admirables, un filólech de cap d' ala... En fi, aquest bibliotecari es l' honorable y estimadíssim don Marián Aguiló.

En virtut de la cada dia mes repugnant y mes intolerable organisació centralisada d' Espanya, lo Sr. Aguiló, Bibliotecari de nostra Biblioteca Provincial, está al servey del Estat.

Vistos los mérits eminents del Sr. Aguiló, y vist que desempenya un càrrech tant en armonia ab aquests mérits y qualitats, qualsevol suposaria que l' Estat, á qui assolí tal ventura, ab un funcionari com aquest insigne, havia no de complirhi la normalitat de la ley, per que axó's fa fins ab los vulgars, sinó que havia de ferlo objecte de justíssima demostració d' especial estima, de la especial estima en que 'l té lo millor de la terra ahont presta sos serveys.

Realment l' Estat, en la persona del últim Ministre de Foment conservador, ha fet al Sr. Aguiló objecte d' una demostració extrordinaria, d' una demostració digna de la vida corrupta que viu l' Estat espanyol, ahont s' ha d' ésser ó un ningú ó un agiotista quan menys per pendre volada en los escalafons ab que la gent de govern comareja y mercadeja.

Aquest bibliotecari aclaparat per los anys, però mes aclaparat encara pel pes de sos insignes merexements, lo venerable D. Marián Aguiló, ha sigut llançat, com sols deurían serho los indignes ó incapassos, del seu càrrech, ab l' únich insult que se li podia fer, ab la jubilació imposada, ab una jubilació que no li haurían de segur concedit al venerable Aguiló, si li hagués sigut necessaria, los hòmens de govern que concedexen retiro y renda y vida poltrona á un sens fi de empleats que, amants de no fer res á dintre de un trajo mes ó menys ple de dauraduras, per fer alguna cosa, 's dedican á expressar los suhors dels contribuyents qui treballan.

Mes aquest cop lo representant de la corrupció centralista la ha errada; ha anat á ferir á una persona, per qui traurá la cara tot

lo millor que hi ha en un poble, tot lo que té Catalunya d' intel·ligent y de noble.

Podrà no ser reparada en la persona del Sr. Aguiló la tremenda y revoltant injusticia: podrà ser que 'ls que d' ella han sortit gananciosos no perden lo fruyt tarat y mal profitós de la matexa, lo cert es que la darrera iniquitat del Centralisme es de las que acursan lo camí que porta el triomf del sá Regionalisme, es á dir, al triomf de la serietat y de la justicia en la vida del Estat contra la podridura política que se 'l menja.

N. VERDAGUER CALLIS.

NADAL Á MONTANYA (*)

Tocan las vuyt á la péndula de la xemeneya de ma cambra; un toch argentí, alegre: drinch! drinch! drinch! En Jep, mon criat, entra; obre los finestrons; encén lo foch de l' escalfa-panxas.

—Li desitjo bonas festas de Nadal; senyor amo, en companyia de tota la familia.

—Deu te las donga felices... ¿Quin temps fa?

—Rufagueja... un vent geliu que talla la cara.

Posa ma bata y demás vestidura que ve de respallar, sobre una butaca, y 's retira.

Quina peresa...! que be s' está al llit baix la suau calentor del edredon! Volvas de neu se placan sobre 'ls vidres de las balconeras, lliscant; fonentse en llágrimas. Quina fret deu fer defora...! De sopte entra ma muller, ma estimada Teresa; porta en sos braços nostre fillot embolicat ab un xal; me 'l fica al llit:

—Aquí 'l tens. Fa més d' una hora qu' es despert, demanant anar al llit del papá pera desitjarli las bonas festas.

Pobrich! s' enforata dins los llençols apretantse ab mi... era tot enfredolit.

—Teresa, quina imprudencia...! ab la fret que fa...!

—Si may callava!—y fentme un petó al front:—per molts anys, marit meu, pogám celebrar Nadal.

La estrenyí en mos braços.—Deu nos donga salut y continue protegintnos.

Mon fill, ja calentat, tragué son caparró, axerit, ulls avispats, cara grassona de gallas rosadas... vera poma reyneta... reblinca sos dos bracets grassons al entorn de mon coll:

—Papá, anit ha nascut lo bon Jesuset.

Jo, menjantmel de petons:—Si, fill meu. Avuy anirém adorarlo... es petit com tu, y fa molta bondat.

—Tant com jo, fa bondat?

—Ell no fa may enfadar sa mamá; no plora may.

(*) Del volúm *Tardanas*, que acaba de posarse á la venda.

—Papá, d' avuy endavant no la faré més enfadar... vuy fer com lo Jesuset... Papá, que me portará joguinas?

—No, fill; te las portarán los Reys,

—Vindrán aviat, los reys...? Ayl que 'm triga que vingan!—y fent un badall de son:—Los aniré esperar, veritat? Ayl si, paaapá...! E insensiblement mon hereuet se quedá adormit.

Temps rúfol, fret negre, cel de neu; termómetro 2 graus sota 0; neva de valent. Vaig á la cuyna hi trobo la Teresa atrafagada, donant ordres pel dinar. Mos masobers son sentats al escón de la llar hont crema lo tió llegendari de Nadal y un foch com una farga. Tots s' alçan, barretina en má:

—Per molts anys, senyor amo, puga celebrar Nadal en companyia de la familia.

—Y en companyia de tots vosaltres. Deu nos donga salut.

—Y també pessetas, senyor amo.

—Be, bona gent, be... Sila, féslos esmorsar.

—Ja tenen la taula parada.

Tots se dirigexen, xano xano, calçats d' esclups, pas fexuch, vers la taula propera del escón, parada de blancas estovallas, una platarada d' all y oli, butifarras, llimillo ab monjetas.

Quina ganall quin traguejar lo vi petit...! lo porró sempre enlayrel!

Ay festa...! tot un hom se refá...! diu en Cosme, la boca plena... que aquest siga nostre purgatori; senyor amo.

Las campanas tritllejan; no donan lo só alegre de Pascuas floridas; son esmortuhidas per la neu que las cubreix.

La Teresa surt de sa cambra, ja vestida, mantellina y abrich de pells; dona la má al nostre infant ben abrigadet.

—Ramon, están per tocar las deu.

M' abrigo la capa y 'ns dirigim á la esglesieta... no es gayre lluny de casa... al cap d' allá del poble.

Hi ha mitj pam de neu; y neva tant com may. En Jep porta en Lluisset als braços, nos assentém al nostre banch. Pagesos y pagesas van entrant, calçats d' esclups fexuchs, abrigats ab llur capa de burat, sacudintne la neu.

L' escolanet ja té encesos los ciris del altar major, ara encén las llantias dels altars de Sant Antoni y Sant Sebastiá.

Surt Mossen Gregori de la sacristia precedit de dos escolans. No hi ha ofici; es missa baxa; lo senyor mestre y 'l marescal que cantan al chor son refredats. La iglesia es plena de gom á gom malgrat la nevada; molts pagesos han vingut de més d' una hora lluny; be n' hauria de fer de mal temps per privarlos d' assistir á la missa de Nadal! Tothom va adorar... un Jesuset més mono...! aquest any l' han vestit la major-

dona y la dona del marescal: robeta de seda, cinta vermella de vellut, collaret de perlas de vidre, cofa de puntes; es moníssim. Los pabordes quiseun ab son baci á la má, s'obran pas en mitj de la gent... de quartos, poehs; arreplegan talls de cansalada, brenas y peus de porch. Al *ite missa est*, los pagesos s' abocan á la porta, deturantse sota 'l porxo hont en Rafel, paborde de Sant Antoni, dret sobre un pedris encanta las ofrenas: quant hi dirém á exas duas potas de porch?—16 quartos, diu en Paulí de la Balma—16 quartos... qui diu més...?—17! diu la majordona, al passar;—17! qui diu més... á la una, á las duas... ningú diu més...? á las tres... La majordona arreplega las potas embolicantlas ab un troç del butlletí eclesiástich del bisbat. La cansalada y brenas foren tot seguit adjudicadas. Pagesos y pagesas se desitjan bonas festas; per molts anys... salut y alegría. Lo vent escombra la neu del carrer, arrambantla pe 'ls recessos; alguns pardals afamats picotejan als llindars de las portas; un gall llança son crit rogallós; pollastrets li responen d' un cap de poble al altre... senyalan mal temps. Sortim ben arropats; arribém á casa los peus gelats... Que suáu la temperatura del menjador calentat pel foch de l' escalfa-panxas. La taula es parada de blanques estovallas... sis coverts...

Encara que diga lo ditxo: *per Nadal cada ovella á son corral*, cada any hi tenim Mossen Gregori, lo senyor metge, y l' apotecari, los dos solters. Comparexen al punt de las dotze... Saludan, per molts anys; estretas de mans.—Quin temps, don Ramon! diu Mossen Gregori... y escalfantse las mans á la xemeneya... soch balp... atx...! fa fret de lley...! Tots fem rotllo á la vora del foch. Las emanacions que venen de la cuyna fan ensalivar. L' avi Bernat roda l' ast des de las onze... una pioca (1) engrexada de temps, una bola de greix... la Sila no s' enten de feyna... la fret desperta la gana.. A taula! á taula! diu la Teresa. Mossen Gregori resa lo *benedicite*, mentres la Sila destapa la sopera de la bona escudella catalana. Que rica la pioca farsida de tófonas, aucellets y llomillo...! A postres, turróns, pa de pessich, neulas; en Jep nos porta una botella de vi ranci de Culera tota entaranynada, d' abans de la maloria; després de fer la xucla-molla, trinquém á la nostra salut: que per molts anys pogám celebrar lo dia de Nadal. Passém la tarda fent la manilla... Ha parat de nevar; la tramontana ronca á la xemeneya; quin temps més esgarriós! Se despedexen mos convidats... Adeu...! Santa nit!—Ja 's poden ben abrigar.—Retiris, don Ramon... Baxan la escala; desaparexen dins la foscor de la nit.

Atx! que be s' está vora la llar...! A las deu, la Teresa que ja fa rato ha posat nostre fillet al llit, me diu: marit si anessem á joch...!

C. BOSCH DE LA TRINXERIA.

(1) En nostre Empordá, del gall d' Indi ne dihéim pioch, fementí pioca. Pioch es lo ver mot catalá, que imita lo crit del mateix aucell.

MOVIMENT REGIONALISTA

Com diguerem, á darrers de la setmana passada vingué á esta ciutat l' Excm. Sr. Morgades, Bisbe de Vich, al objecte de conferir ordes sagradas, per delegació de nostre Sr. Bisbe, qui continuá en convalescencia. Després de conferidas, dissapte, las ordes majors, l' Excm. Morgades dirigí als novells ordenats una allocució en nostra llengua catalana, á la que may dexa d' honrar l' eminent Prelat de la diócesis vigatana.

Continúan en la Academia de la Joventut Católica las conferencias sobre Dret catalá. Dissapte de l' altra setmana D. Ricart de Riquer disertá sobre 'l tema: «Efectes del matrimoni per las relacions personals y matrimoniales dels contrayents.

Lo dilluns d' aquesta setmana per la reunió anyal que acostuman á celebrar los que foren companys de carrera, se congregaren en lo Restaurant de França una colla de jóvens advocats, que 'ns proporcionaren la satisfacció de veure com va escampantse l' amor á las cosas de la terra, puix ells, sortits de la Universitat ahont sinó de grat per força, havían de valerse de la llengua castellana y acostumats á usarla davant los tribunals, se valian del idioma matern en las adhesions enviadas al acte.

La estampa de Pichoun, á Marsella, ha publicat *L' Armana Marsihès*, en que hi figuran composicions de distingits felibres y articles dels mes significats entre la jovenalla federalista.

Lo jove y distingit catalanista D. Jaume Fonolleda y Guardiola, per decret presidencial del 2 del mes passat, fou nombrat Vice-Cònsul del Perú en aquesta plaça.

S' ha publicat y posat á la venda la tragedia *Lo Comte de Pallars*, original de D. Joan Maluquer y Viladot.

Hem rebut un vals per piano titolat *A la vora del mar*, composició de nostre estimat amich l' escriptor músich D. Manel Rocamora.

Dissapte de l' altra setmana lo renomnat escriptor tarragoní D. Joseph Pin y Soler, llegí, en la sala de sessions de la Lliga de Catalunya, alguns capítols de una novela que te á punt d' estampar. En aquesta novela 's continuá la hermosa é interessant narració de *La Família dels Garrigas*, essentne protagonista *En Quildu*. A judicar pe 'ls capítols que llegí 'l Sr. Pin, aquesta novela sobrepujará en bellesa á las sevas germanas. La escullida concurrencia que assistí á aquesta

delitosa lectura (en Pin llegeix admirablement) n' exí entussiasmada.

Dimenge al dematí, en lo teatre Eldorado, fou celebrat l'acte del repartiment de premis del certámen literari organiat per nostre colega *Lo Teatro Catalá*. Resultaren premiats los Srs. Marull, Brunet, Llenas, Millá, Rius, Martrús, Gil, Casas, Rapi, Prieto y Feliu.

Dimars al vespre lo jove enginyer y fervorós catalanista D. Manel Folguera doná en la «Lliga de Catalunya» la tercera de las conferencias sobre la administració del Ajuntament de Barcelona. Lo Sr. Folguera recullint lo *substratum* dels abusos denunciats en las conferencias anteriors, s'ocupá en las causas generadoras del exposat desgavell, senyalant com á una de las principals la politiquería imperant en tals corporacions. En la segona part, lo Sr. Folguera discoregué sobre 'ls remeys que cal aplicar al mal gravíssim, planyentse del oblit en que son tingudas las vellas y exemplars institucions de la terra, y fent sapiguer que la «Lliga de Catalunya» exposará al seu temps un projecte que estudia per regenerar los municipis, fent la advertencia de que cap profit particular cerca la associació en la empresa, puix no pensa presentar cap candidat propi en las futuras eleccions municipals.

Dijous, en lo «Centre Excursionista de Catalunya», doná una conferencia D. Joseph Reig y Vilardell, secretari del mateix. En ella llegí una important y completa biografia del heróich poble del Bruch, ressenyant ab acoloridas pinzelladas los fets d'aquellas encontradas durant la guerra de la Independencia. Impugná alló de la lápida *Caminante para aquí*, etc., dient que fou una mera ficció d'un dels primers historiadors de dita guerra, que proposava la colocació de la susdita quarteta gravada en lletres de metllo pera immortalisar la jornada del Bruch, la qual quarteta ni 'ls mes vells del poble tenen recort d'haver vist.

Després llegí una bonica llegenda de Poblet, vulgarment dita «La Hermita de la Pena», que fa relació al regnat de Martí l'Humá. Acabant la conferencia ab la lectura d'uns estudis de Toponomástica catalana, en que analisá la derivació dels noms de varis pobles catalans.

La concurrencia felicitá al Sr. Vilardell per sos treballs d'investigació folk-lórica, que esperám no serán los darrers.

En las últimas eleccions hagudas en lo Centre Excursionista de Catalunya, ha quedat constituida la Junta del modo següent: President, D. Francesch de S. Maspons y Labrós; vice-president, D. Artur Pedrals; secretari primer, D. Joseph Reig y Vilardell; idem segon, D. Joseph Galvany; vocals, D. Macari Golferichs, D. Enrich Masriera, D. Joan Cardona, D. Manuel Rocamora, D. Emili Canals, y D. Ramon Soriano.

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—LA ILUSTRACIÓ CATALANA. Barcelona, 30 de novembre: *Entre 'ls manresans*, per L. García del Real.

—SETMANARI CATALÁ. Madresa, 15 de desembre: *Recorregut de Santa Maria de Corcó*, (continuació del 1390 y á 1464) per Ignasi Torradeflot, Pbre.—*Fulls inédits de la historia de Manresa: Acta solemne de la resurrecció del Canonge Mulet*.

—ECHOS DE TAMARIS. Tamaris sur Mer, 15 de desembre: *La Reine du Félibrige* per Paul Coffinières.

—LA UNIÓN VASCO-NAVARRA. Bilbao 16 de desembre: *Menos centralización* —20 de desembre: *La Virgen de Ripoll*.

—LA COMARCA LEAL. Vich, 16 de desembre. *Secció Catalanista: L'Universitat de Cervera*, poesia, per Ramon E. Bassegoda.

—LA ACADEMIA CALASANCIA. Barcelona, 17 de desembre: *El P. Boyl y sus compañeros en la evangelización de América*. (Contestación á los artículos publicados en el *Diario de Barcelona* por el Canónigo D. Jaime Collé), III, por un Académico.

—LA BANDERA CATALANA. Sant Andreu de Palomar, 17 de desembre: *Discurs del president del Centre Catalá, D. Manuel Ximeno, llegit en la sessió inaugural del dia 30 de novembre de 1892*.

—EL DIARIO CATALÁN. Barcelona, 17 de desembre: *La literatura catalana en el siglo XIX*.—18 desembre: *A LA VEU DE CATALUNYA II*, per X.

—L'AIOLÍ. Avinyó, 17 de desembre. *A William C. Bonaparte Wyse*, Oda per Marius André.—*Quau éro Bonaparte Wyse*. Article biogràfic del poeta que plora la Provenza, per Gui de Mount-Pavoun.

—LO CATALANISTA. Sabadell, 18 de desembre: *Los catalans á Buenos-Aires* —*La literatura catalana en lo siglo XIX: Antecedents històrics*, per Fra Francisco Blanco García.

—EL DIARIO DE BARCELONA. 18 de desembre: *El Diario de Barcelona*. (Apuntes históricos, X.) per J. Mañé y Flaquer.

—LA RENAIXENSA. Folletí del dia 19 de desembre: *Discurs llegit per lo president del «Ateneo Barcelonés», D. Joseph Ixart y Moragas, en la vetlla d'obertura de las tascas del present curs per dita corporació*.—23 y 24 desembre: *Lliga de Catalunya. Conferencia de D. Manel Folguera y Durán contra 'l desgavell administratiu del Ajuntament de Barcelona*.—24 de desembre: *Una injusticia*. S'ocupa de la jubilació del eminent bibliotecari, D. Marián Aguiló.

—LO SOMATENT. Reus 21 de desembre: *Discurs de D. Joaquim Tomasino, llegit en la sessió que pera donar á conèixer lo Missatge que 'l «Centre Escolar Catalanista» presentá á D. Alfret Brañas tingué lloch á Barcelona lo dia 7 del corrent*.

—EL ALICANTINO. Alicante, 21 de desembre: *Retazos de papel*. Traducció del article que publicarem en lo nombre anterior, ab lo títol *Retalls de paper*.

EL CRONISTA DE BARCELONA. 22 de desembre: *La Autonomía de Irlanda*. Extracte d'un article d'un diari nort-americà que doná compte d'unas bases del projecte ab que Gladstone pretén establir l' *home rule* á Irlanda.

—EL NOTICIERO UNIVERSAL. 22 de desembre: *Cosas de España*. Article que bescanta ab eloqüent energia la jubilació imposada á don Marián Aguiló.

—LA VANGUARDIA. 23 de desembre: *Una jubilación inmerecida*. Sobre 'l mateix assumpto del anterior, y en lo mateix sentit.

MISSA DEL GALL

¡Quina quietut! com mortalla
que té 'l mon embolcallat,
la boyra humitosa y freda
va extenentse per l' espay.
Pe 'l camí que dú á la vila,
arrupits y tremolant
solets poch á poch caminan
una nena de deu anys
y un nen xich que ploriqueja:
descalços, sense ré al cap,
y ab la roba feta á troços,
que ensenyan per tot la carn,
van á captá á la parroquia,
almoyna prou trobaran.
Lo nen la segueix ab pena
y estirantlo per la má.
Se n' entran dintre l' esglesia;
tot es sol y es fosc encar:
tan sols una llantia crema
darrera d' un vell rextat,
que ab ombra tremoladora
los murs d' enfront va ratllant;
al suau brandar de la llantia
l' ombra va damunt d' avall;
encara en la sagristia
se sent lo drinch de las claus.
Agafats de mans ne surten,
aturdits y plens d' esglay,
al sentir que sas petjadas
ressonan per l' ampla nau.
Assentadets sota 'l porxo,
boy acostats s' han quedat:
va arribant la gent á collas,
tots entran xiuxiuejant
abrigats y ab rostre alegre,
que van á Missa del gall.
Ells dos dins l' esglesia tornan,
que la missa ha començat.

¡Ab quin goig quietet escolta,
lo nen quan sent bregolar!
s' admira que de dalt l' orga
ne surten d' aucells los cants;
cerca d' hont ve 'l tamborino,
senti 'ls ferrets ¡que li plau!
lo fluviol y pandereta
lo tenen enamorat;
embadalit escoltantho,
poch á poquet baxa 'l cap;
y al adormirse somnia
que al cel están bregolant
un nin ros, á qui amanyagan
angelets y aucells cantant.
Ab lo brigit se desperta
de la gent que va á adorar;
diu, al veure que s' acostan
prop lo nin que ell ha somniat:
—¡Lo besan! ¡li fan almoyna!
va nuhet ¡tan fret que fá!
Vull veure 'l, vull besarlo.—
Se 'n puja al peu del altar,
s' agenolla, 'l Jesús besa,
fit á fit queda guaytant
y cau al volgué axecarse,
arraulit de fret y fam
tot dihent als que l' enrotllan:
—¡Més bell encar l' he somniat!—

Tothom parteix las besadas
entre 'l Jesús y l' infant;
qui al Jesuset feya almoyna
també almoyna á n' ells dos fa:
¡Deu me val, quina faldada!
¡quins butxacons, Deu me vall!
Alegroys corrent se 'n tornan
cercant sa mare en sa llar.
Tothom la llanterna 'ls dexe,
que han d' anar al arrabal.
Allunyantse dintre 'l cercle
que fá la llum ab sos raigs,
semblan, pujant per la costa
quan la boyra 'ls va tapant,
dos àngels que al cel fan via
per dir al Deu de bondat,
que encar del *Gloria in excelsis*
ressona en la terra 'l cant.

VÍCTOR BROSSA Y SANGERMAN.

NADAL

Gran diada es aquesta per tots los pobles cristians,
y per axó no es estrany que la veu popular haja procurat fixar be 'l dia en que s' escau, pera celebrarla com es degut. Y com que 'l poble tendeix á convertir

en sentència ó aforisme tota veritat ó tot fet de la vida pràctica que troba, no es estrany que haja dit en arribant á Santa Llúcia:

Santa Llúcia de La Bisbal
tretze dias d' aquí á Nadal.

En altrás comarcas, especialment las valencianas solen dir:

De la Puríssima á Nadal
disset dias hi ha cabal.

També Nadal serveix al poble pera fixar un' altra festa, lo Carnestoltes, dihent:

De Nadal á Carnestoltes
set setmanas desinvoltes.

Nadal serveix també pera conèixer, segons lo poble, lo temps que farà mes endavant, segons lo que faça ell. Sapigut es que

Per sant Esteve
plou ó neva,

y encara que 's sab perfectament que s' ha d' estar

Per Nadal á joch
y per Pásqua al foch,

per que sempre sol fer fret, alguns anys fa sol, fa bon temps, y

Qui per Nadal s' assoleya
per Pásqua se torreja;

lo fret se farà tardá y per Pásqua farà de bon estar á la vora del foch.

Faça ó no faça bon temps, ja se sab que per Nadal ha de fer fret, y per Pásqua ha d' anar á las acaballas l' hivern; per axó 'l poble sol dir:

Si tens fret
abrigat ab la capa de Sant Joseph;

per que per Sant Joseph, lo dia 19 de Mars, ja 'l fret se despedeix ó s' ha despedit, y 'l sol escalfa que es un gust.

En cambi afegeix lo poble:

Si tens calor
abrigat ab la capa de Nostre Senyor,

ó sia, la capa de Nadal, que generalment en aquestas latituts sol ésser ó la neu ó la gabra.

Per Nadal es, per aquest motiu, lo mellor temps de la matança dels porchs per que la carn s' asseque y salprenga be. Per axó 's diu:

Per Sant Tomás
agafaré lo porch pel nas

y també

Per Nadal
posaré lo porch en sal.

Nadal es un dia del any assenyalat també pera fixar com torna á créixer lo dia. No cal que repetim tot lo que s' ha dit respecte á començar lo poble los proverbis

relatius á la crexensa del dia per Santa Llúcia. Tal vegada trobariam que no cal remuntarnos, pera explicarho, á la reforma gregoriana del Calendari; però oportú es que posém aquesta part del Calendari folklórich catalá:

Per Santa Llúcia (13 Desembre)
un pas de pussa;
per Nadal (25 Desembre)
un pas de pardal;
per Sant Esteve (26 Desembre)
un pas de llebra;
per Ninou (1 Janer)
un pas de bou;
per 'ls Reys (6 Janer)
ase es qui no ho coneix;
per Sant Pau (15 Janer)
mitja hora hi cau;
per santa Agnès (21 Janer)
una hora mes,

fins á arribar á

Per Sant Matias (24 Febrer)
tant de nits com de dias.

Peró, sobre tot, Nadal es la Festa Major de tota la cristiandat. En aquesta diada, com en la de Pásqua, los fills van á la casa payral si 'l treball á que 's dedican los té apartats d' ella, y 'ls amos no ho troban sinó molt natural, per que ja se sab:

Per Pásqua y per Nadal
cada ovella á son corral.

Per últim, Nadal ha servit pera fixar lo carácter de tot lo que no dura y quan una cosa té una vida curta, ja 's diu: Dura ó durará

De Nadal á Sant Esteve,

que no hi vá sinó l' espay entre un dia y altre dia, es á dir, no res.

Tant, gayre be, com duran las nostras vidas, tota vegada que 'l temps, en sí, no es tampoch gran cosa.

SERASTIÀ FARNÉS.

Nadal, 1892.

A VILAFRANCA DEL PANADÉS

Repetidas vegadas hem hagut de consignar que la capital de la bella encontrada del Panadés ocupa un dels primers llocs entre las poblacions de Catalunya que retornan al amor de la verdadera patria y de sas institucions ó caygudas, ó á punt de caure. Ab lo que no fa sinó que deferir á las sugestions providencials; puix en la hermosa vila ha fet náixer la Providencia lo mes granat del Renaxement catalá: los Milá, Dr. Torras y Bages y l' Excm. Morgades, per no citar sinó als caps-de-brot.

A la llista dels actes que han posat de manifest aquesta plausible tendencia de Vilafranca, cal afegirhi

la vetllada que 'l passat diumenge celebrá la Joventut Catòlica vilafranquina, segons lo programa de que ferem esment en lo número passat de nostre setmanari.

Fou aquesta celebrada á las nou del vespre en la espayosa sala del Colegi de Sant Ramon. Suposat que organisá la sessió la Joventut Catòlica y que era per endavant sapigut que á la manifestació piadosa que 's faria en obsequi de la Immaculada Verge, havia d'acompanyarla la demostració del catalanisme ufanós en la escullida jovenalla de la associació, ja al entrar en la sala 's podia compendre que aquesta joventut sap ferse estimar de la vila, y que las aspiracions regionalistas obtenen grossa devoció en aquesta; puix omplenava fins á vessar no sols la gran sala, sinó 'ls salons immediats una gentada composta de lo mes lluhit de la població, ab nombrosa y brillant representació de damas y damiselas, que, com es sabut á tot arreu, son bellas y gentils á Vilafranca com en cap altra encontrada de nostra terra. També hi eran representadas las autoritats, haventhi, ademés, una pila de sacerdots, molts d'ells vinguts dels pobles vehins.

Oberta la sessió pel Rvnt. Sr. Arxipreste y degá del Panadés, Dr. D. Pere Garriga, s' axecá lo President de la Academia Mossen Joseph Grases, Pbre. y llegí ab entonació valenta y ab accent de fonda convicció, un hermós discurs catalá de cap á peus, es á dir, tant de forma com de fondo. En ell demostrá Mossen Grases la necessitat de las associacions y organizació dels elements catòlics. Però no sols demostrá axó, sinó que igualment posá en evidència que si ell s' ho proposa será tot un escriptor catalá, axís com es un excelent president. Al finalisar Mossen Grases son discurs, ab una sentida y bellísima deprecació á María Immaculada, esclatá un nodrit y llarch aplauso en l' entussiasmat auditori. Del discurs de Mossen Grases, hem d' agra-hirne aquí lo patriòtic Deu te-guard ab que saludá á nostre company Verdaguer y Callís, qui assistia á la festa é hi prengué part.

La part literaria estigué encarregada al celebrat y conegudíssim poeta vigatá Mossen Angel Garriga y Boxader, al jove Sr. Fortuny y á D. Tomás Mestre. Lo Sr. Fortuny llegí una bonica y delicada composició dedicada á la Immaculada, poesia que revela bon lluch en son autor, á qui la concurrencia demostrá son agrado. Mossen Angel Garriga, va declamar, ab la garbositat, bona dicció, y privilegiada veu que tants li cone-xen al apreciat poeta, una poesia narrativa d' un dramàtic epissodi de la historia del patriotisme de Vilafranca; romans tan concis com expressiu, que feu vibrar de fort los sentiments del auditori, seduhit per l' interés y hermosura de la composició. D. Tomás Mestre, distingit professor d' Historia Natural en lo citat Colegi de Sant Ramon, se 'ns feu conéixer com á lector de cap-d' ala. Va pendre un dels quadros de 'n Vilanova y 'l feu viure talment, que 'l públich no perdé ni una sola de las finesas y gracias de que son totas entatxonadas las inimitables narracions de

nostre escriptor. A molts hem sentit llegir quadros de 'n Vilanova, però sápigam don Emili, que quan vulla sentir, ben llegit, però molt ben llegit, lo seu *Janet*, li cal anar á Vilafranca.

La part musical fou notable. Encarregada als académichs Srs. Incenser y Bonet, á Mossen Feliu, de Tarragona, al Sr. Durán d' aquesta ciutat y á Mossen Vinyas plagué moltíssim á la concurrencia que demaná la repetició d' alguns números. Cridá molt agradablement la atenció la fina habilitat de Mossen Vinyas en lo maneig del copólech, al qui trau notas d' una dolçor encantadora.

Clogué tan hermosa y Catalanesca festa lo citat Dr. D. Pere Garriga ab un discurs massa breu, segons lo pler y atenció ab que se l' escoltava, en que després de sabis concells per la conducta dels catòlics, doná las gracias á quants havian concorregut al acte, y als qui hi prengueren part.

LA VEU DE CATALUNYA se dona la enhorabona dels avenços que fá á la Vilafranca la bandera de Deu, y de la Patria catalana, y dona las gracias á la repetida Academia per las atencions de que feu objecte á nostre damunt dit company.

G. PETIT.

EXTRANJER

Continúa á França l' agitació ab motiu de las disbauxas y conclusions del Panamá, ab tot son séquit d' acusacions, desafios y calumnias de que no 's veu lliure ningú que alce un pam mes del nivell comú.

Aquest esvalotament, encara que ab un altre caràcter y en circumstancias un xich diferents, regna á Ale-manya y á Italia.

A Alemanyia son los provehiders del exércit los qui han fet tota mena de negocis y cap de net, y á Italia la qüestió immoral que agita á la opinió pública es la dels banchs d' emissió.

Lo caràcter que ha pres á Alemanyia es lo de guerra als juheus: ells tenen la culpa de tot lo que ha passat. Aquesta nota de la campanya pseudo-moralisadora ha passat poch ó molt á França, ahont los juheus gosan de grans fortunes, ja que no pugan gosar de grans simpatias.

Peró 'l cas es que s' ha demostrat ja en la vehina República que si caracterisa als juheus aquest afany de ferse 'ls seus anch que vinga á repel als utls d' una moral regoneguda per totas las civilisacions, á França deuen haverhi duas menas de juheus: los que 'n venen de raça y 'ls que ho son per propi caràcter.

Respecte d' Italia no 's diu per ara si son ó no juheus los que han explotat la bona fé del públich, però ja vindrá dia que ho sabrem.

Ha passat á França un fenómeno digne de cridar l' atenció. Com taca d' oli s' ha anat extenent lo descrédit sobre tots los parlamentaris mercés á una vigorosa

campanya portada á cap pe 'ls antisemitas y antichs boulangistas; y al veure trontollarse las institucions á tan terrible empena, hi ha hagut' qui alçant la veu alarmat, ha assenyalat ab lo dit d' ahont sortia la iniciativa d' aquesta campanya en nom de la moralitat.

La Veu d' alarma l' ha donada lo partit radical, y ja gayre bé es inútil que digám vers ahont senyalava: los jesuitas.

Ells son los que s' han venjat de la República que 'ls desterrá; ells son los que ab una paciència y constancia inconcebibles han anat reunint datos, documents y referencias de tota mena relatius al canal de Panamá y en un moment donat han dextat anar sobre la nació l' enorme pes d' una acusació que difícilment podrà pahir la República.

No obstant, convençuts los radicals, de que no 's tracta precisament de saber ara com ara d' ahont procedeix l' acusació, sinó d' esbrinar si es ó no justa; advertint además que no 's fa un gran mal á la institució que aquest treball moralisador s' haja dut á terme, los radicals, repetím, no han insistit en aquesta idea. La consigna deu haver sigut callar, y 'l sant y senya aquella célebre frase de D. Quixot *peor es menallo*.

Y tal pitjor com es! Fet y fet, ha de resultar que si en l' actual societat hi han acusadors que cridan, y acusats que cridan mes fortes per que 's realisa aquella máxima antiga de nostre poble que diu: los uns cridan per que roban, y 'ls altres per que no poden.

Al cap d' avall, axis se fa la justicia entre 'ls hòmens.

REQUESENS.

EN LO SALÓ PARÉS

Lo jove compositor D. Joan Gay doná un concert lo dia 16 dels corrents en lo citat local, d' aquells que l' omplen á un d' hermosas y falagueras ilusions. Allá anaren uns á admirar un pianista, altres un compositor, però tant uns com altres no van veure lo que hi havia allá; la personalitat Gay, desapareixia als ulls d' un bon observador, qui 's sentia trasportat per la imaginació á contemplar un panorama espléndit, un mon nou, ample y majestuós, ab quina sola contemplació 'l cor quedava satisfet y plé d' una extraordinaria alegria. Quan lo volcá comença á escupir lava, es que prompte inundará de foch las valls y planas del entorn, ab la diferencia de que lo foch de que aquí 's tracta, no crema sinó que ilumina.

En efecte, en Gay es la expressió d' un gran moviment musical cap al verdader progrés y perfecció que s' imposa (y cego mil vegadas qui no ho veja) cada dia mes á pesar de tots los obstacles y contrarietats.

Avant, donchs, á terra 'ls ídols, y á qui no vulga dextar caminar se li passa per sobre ó be se 'l llança al primer barranch que 's troba. Noteu com l' edifici

musical antich amenassa ruina, y 'ls que l' habitavan venen á buscar allotjament en lo quin nosaltres estém construint, y com tothom secunda aquest moviment, vells y jóvens, de totas etats y condicions, encara que molts agafan las cosas al revés. Lo Sr. Gay es un dels que va al davant, y no cal dir si collirà fruyts abundosos ab son talent.

Ell es un bon pianista y un notabilíssim compositor d' aquells que fan rotllo y ab sas cançons ha demostrat ser un artista de debó, puix totas ellas respiran aquella poesia popular que no saben sentir ni entendre no mes los que tenen ánima d' artista.

Del mestre Vidiella no se 'n te de dir una paraula. ¡Gran mal se 'n fa, de ferho bel lo estrany fora que ho fes malament. La Srta. Vinyas també 's portá molt be cantant ab sobrietat las peças, interpretant be 'l caracter de cada una d' ellas y estant á molta mes altura que totas las que fins ara havíam sentit.

Un aplauso, donchs, al iniciador y col·laboradors d' aquest concert.—V.

DIETARI DEL PRINCIPAT

A tots nostres amichs y suscriptors donám las bonas festas desitjant que per tots ells sian alegres y profitosas aquestas diadas en que 'ls cristians celebrám gojosament la naxensa del bon Jesús, Salvador dels hòmens. Que la seva santa gracia sia ab tots nosaltres.

Des de 'l dia de Sant Tomás s' ha vist molt concorregut lo mercat de virám establert en lo passeig de la Industria, en lo passeig de Sant Joan, y també en la Rambla de Catalunya des de la estació de Sarriá fins al monument d' En Güell. Los piochs y piocas hi eran á grans manadas, esperant que se n' enamoresen pera tórcels lo coll aquestas festas. Com que 'l temps era dolç y assoleyat, la concurrencia de gent fou nombrosa cada dia.

Dimars se posá á la venda en esta ciutat un nou diari de la nit ab lo nom de *El Cronista de Barcelona*, qui porta ayres de periódich noticier, independent sense cap color polítich, y ab una plausible tendencia catalanesca, representada pe 'l propòsit de publicar diariament un gravat representant monuments ó costums, principalment catalans, haventse encarregat segons veyém, la explicació dels matexos, al Sr. Reig y Vilardell, conegut escriptor catalanista.

Una comissió de mestres d' estudi visitá 'l diumenge passat al Excm. Governador Sr. Sanchez de Toledo, ab l' objecte de manifestarli sa gratitut, en nom de sos companys de la Provincia, per las gestions practicadas per dita autoritat á fi de que 'ls fossen pagats

tots los atrassos als comprofessors que tenian cobros pendants.

De nostre estimat company *Lo Catalanista* de Sabadell:

«Havém llegit en *El Noticiero Universal* un telégrama de Madrid, en lo qual s'assegura que 'l Gremi de Fabricants de Sabadell ha enviat una carinyosa carta al Sr. Cánovas del Castillo, felicitantlo per sa conducta en los assumptos econòmichs durant lo temps en que ha sigut govern, y encoratjantlo á perseverar ab igual energia en la defensa dels ideals proteccionistas, en la oposició en que avuy se troba.

Com compendrán nostres llegidors, fora intemperativa é intencionada aquesta felicitació, justament en aquests moments de dolorosa memoria pera 'n Cánovas, en una corporació tan allunyada de la política com es lo Gremi de Fabricants, que 'ns varem resistir á créurela certa y volguérem enterarnos de lo que hi hagués de cert en aquest assumpto. Y, degudament autorisats per persona que 'ns mereix enter crèdit y que á més pel càrrech que ocupa pot saberho, podém afirmar ab tota seguretat que no existeix tal carta felicitació del Gremi y que si s'ha parlat del assumpto ha sigut purament un ardit dels conservadors adictes á 'n Cánovas pera demostrar mes adhesions de las que realment existexen.»

Ha sigut adjudicat per trenta anys, á D. Lluís Muntadas lo servey d'iluminació eléctrica de la ciutat de Manresa.

La setmana passada foren inauguradas, en la *Juventut conservadora*, las conferencias del present curs, donant la primera D. Francesch Carreras y Candi, sobre 'l tema: «Francisco I á Barcelona, 1525.»

A Tárrega va celebrarse 'l dilluns una reunió de fabricants d'esperits y vinicultors, acordantse, en vista de que 'l nou reglament de la ley d'alcohols fa impossible la destilació dels vins, tancar las fábricas y recórrer per que dit reglament se suspenga.

En los tallers de D. Frederich Masriera y C.^a ha sigut fesa y treta ja del motllo, la estàtua de bronzo, modello del escultor D. Geroni Suñol, que ha d'ésser enviada als Estats-Units.

A darrers de la setmana passada arribaren á aquesta ciutat los nou individus condemnats pe 'l concell de guerra, ab motiu de la escomesa al quartel del Bon-succés, ara de poch indultats.

A primers d'aquesta setmana la Academia Científico Mercantil d'aquesta ciutat, celebrá la inauguració del present curs. Son president D. Joseph Fiter é

Inglés disertá sobre la historia de la llegislació mercantil, sostenint, contra la creencia general, que existiren lleys mercantils abans de las rodias.

L'Associació Arqueológica barcelonina te 'l propòsit de celebrar pe 'l maig vinent una Exposició de indumentaria.

Ha sigut trobat á Ampurias un bust de dona ab bronzo, que algú ha pres per una testa grega de Diana, y altres creuen d'alguna dama romana dels primers temps del Imperi. S'espera que algún museu de la terra la comprará als quatre pobres treballadors que la trobaren.

L'Ajuntament d'Esparraguera ha acordat establir sobre 'l riu Llobregat una barca pera comunicarse ab Olesa de Monserrat que está á l'altra banda del riu.

Diumenge passat lo colegi de corredors reys de comers d'aquesta ciutat celebrá, ab la solemnitat de costúm, la festa de la Mare de Deu de la Esperança en la iglesia de Santa Maria del Mar. Lo sermó del ofici 'l predicá lo canonge penitencier de la Seu, Dr. Ricart Cortés.

En una de las darreras sessions de la Diputació provincial, s'acordá subvencionar ab 250 pessetas al Consistori dels Jochs Florals y que hi assistesca una comissió de son sí.

Sembla per fi que será un fet la reconstrucció del pont de Tortosa. Enginyers arribats á aquella població están fent ja 'ls estudis necessaris y segurament passat Nadal començarán las obras pera la construcció dels estreps ab que haurá d'apoyarse 'l pont.

Lo Colegi Notarial de nostra ciutat ha acordat trasladar la festa de son patró Sant Joan Evangelista (27 de Desembre), al dia de Sant Joan *ante portam latinam* (6 de Maig).

De *Lo Catalanista* de Sabadell: «Los Srs. D. Antoni, D. Joseph, D. Miquel y D. Bernat Tous y Manasanch, han format en aquesta ciutat una societat colectiva que girará baix la rahó social «Fills de M. Tous», dedicantse á la fabricació, compra y venda de texits de llana y demás materias que acorden los socis. La duració d'aquesta societat será de 5 anys, tenint la gerencia y firma 'l primer.»

Traduhim de nostre colega de Tarrassa *Egara*: «Nostres fabricants han decidit concórrer á la Exposició de Chicago, en la que estará molt ben representada la industria llanera catalana, puix hi exposarán sos texits los fabricants de género de llana de Barcelona, Sabadell y Tarrassa.

Los industrials d'aquesta ciutat se proposan exhibir una brillant mostra de sos productes elaborats, de manera que eriden l'atenció dels nort-americans.»

Hem rebut ab una hermosa dedicatoria, que agra-him de cor, lo folleto que ab lo titol de «Reconstrucción de la Casa Consistorial de Palma» ha publicat lo ilustrat escriptor y entés crítich d'arts don Bartomeu Ferrá. Ajudant Deu, parlarém mes extensament de aquesta meritoria obra.

Lo passat diumenge morí á Mataró la mare de nostre amich lo jove sacerdot y poeta Dr. D. Ramon Alomar, Pbre., vicari actualment á Badalona. Acompanyám al car amich en son dolor y pregám á nostres lectors que encomanen á Deu la ánima de la virtuosa difunta.

CARTA DE RIPOLL

Ripoll 21 de desembre de 1892.

Ahir fou una diada assenyalada per aquesta vila ab motiu de l'inauguració de la iluminació pública per medi de l'electricitat, ab éxit del tot satisfactori.

Lo contrast no pot ésser mes gros: d'uns sexanta migrats fanals de petroli, los precisos pera no trencarse 'l cap per aquests carrers en pits de fosca, havém passat á una iluminació composta d'uns cent vint llums incandescents potencia de vint espelmas y cinch focos de cinch centes cada un colocats á las entradas de la població, tots los quals y especialment los primers, donan una llum clara y sumament fixa. Ara queda la vila mes que suficientment iluminada puix tant per sa edificació especial, com per la sua posició en mitj dels dos rius, ocupa molt poch espay ab relació al número de habitants ab que compta. No sabém per quina causa l'Ajuntament no ha celebrat la millora ab festas populars com venia dihentse y fins sembla que la cosa s'ho requeria. Se limitá senzillament á la benedicció del dinamo que feu lo senyor Rector, per delegació del Sr. Bisbe de la Diócesis, á qui no fou possible assistir personalment al acte; s'obsequiá tot seguit als convidats ab un refresch, y á la vetlla la música seguí 'ls carrers tocant algunas pecas.

Lo vehinat se mostra molt satisfet, y sembla que son ja varis los particulars que han sollicitat de l'Empresa l'instalació de la llum en sas respectivas casas.

Al Monastir no s'han parat las obras aquest hivern ni un sol día. La reconstrucció del espayós pórtich es acabada, presentant molt bon cop de vista ab sa coberta de pissarra negra de Cerdanya, rematada per una artística y esculptorejada barbacana. A dintre posan actualment dos riquíssims sepulcres de marbre pera contenir, en son dia los restos del benefactor del Monastir D. Joaquim Prats y 'ls de la sua esposa.—R.

CRÓNICA RELIGIOSA

Lo succés principal de la setmana ha sigut la publicació de dos documents pontificis que están destinats á produhir grans conseqüencias. Es l'un una carta llatina de Sa Santetat als Bisbes de Italia, y l'

altra una carta escrita en italiá y destinada al poble de Italia.

L'objecte de las duas cartas es denunciar l'obra de la Masoneria en Italia, y donar lo crit de alarma als católichs, á fi de que, conexent la ruina causada per las sectas secretas, s'unescan y vigorisen pera combatre al enemich y salvar lo preciós tresor de la fe.

La Carta al poble italiá es una obra mestra de vigor de pensament y de claretat de llenguatge; es una tremenda requisitoria contra 'ls sectaris que per lograr lo seu objecte final, (aterrant lo Pontificat) han apilonat ruínas sobre ruínas, axí morals com económicas en lo flamant Regne de Italia. «Baix las falsas apariencias de Societat filantrópica y redemptora dels pobles, la secta masónica ha arribat, valentse de tots los medis, de las conspiracions, de la corrupció y de la violencia, dominar l'Italia y la matexa Roma, obrint la porta á innumerables calamitats.»

Enumera 'l Papa tota la serie de iniquitats y actes de persecució dirigits contra la Iglesia, posant de relleu la fellonia dels governs que proclamant la llibertat, fan tancar los convents y dexan multiplicar las lógies masónicas; proclamant lo dret d'associació, lo refusan á las congregacions religioses, y tot fent protestas de voler amparar la dignitat y la independencia del Papa, no fan mes que insultarlo y oprimirlo.

Califica l'esperit masónich de «enemich implacable de Cristo y sa Iglesia» y senyala 'l medis de que 's valen per la corrupció dels pobles.

Com pensám tornarhi sobre aquest gravíssim document, y darne los principals párrafos, per avuy conclourém esta ressenya, dihent que la impressió causada en totas las esferas, axís del Govern com del poble, en Italia, ha sigut immensa y com hem dit al principi portará llargas conseqüencias.

La veritat dels fets que 'l Papa denuncia, ningú s'atreveix á negarla, y 'l crit que Lleó XIII dona, ab tota l'ánima, al poble italiá pera que s'alce á combatre las batallas del Senyor, pera salvar la Religió y la Patria, ressonará potent en totas las conciencias, y dexondirá als adormits com animará 'l valor dels que ja vigilan.

En los próxims Consistoris de Janer lo Papa creará uns catorze cardenals, per omplir las numerosas vacants que actualment hi ha en lo Sacro Colegi.

La Comissió Central Romana pera las festas del jubileu Episcopal está fent los preparatius de organizació, y rebent avisos de peregrinacions que 's preparan en diversas nacions. Lo mes de Abril sobre tot, promet ser un continuo va-y-ve de peregrinacions á la Eterna.

La fetxa del Jubileu Episcopal es lo día 19 de Febrer, y en tal diada lo Papa baxará á celebrar la Missa en la Basílica de Sant Pere.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós, Dormitori de St. Francesch, 5.

